

הקטורת, המגפה ועבודת יום הכיפורים

תלמוד בבלי מסכת שבת דף פט עמוד א

מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב, ומסר לו דבר, שנאמר +תהלים סח+ עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם, בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות. אף מלאך המות מסר לו דבר, שנאמר +במדבר יז+ ויתן את הקטרת ויכפר על העם ואומר ויעמד בין המתים ובין החיים וגו', אי לאו דאמר ליה - מי הוה ידע?

ויקרא פרק י

(א) ויקחו בני־אֱהֶרֶן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וַיִּתְּנוּ בְּהֶן אֵשׁ וַיְשִׁימוּ עָלֶיהָ קֶטֶרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְקֹוֹק אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם: (ב) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְקֹוֹק וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְקֹוֹק: (ג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֱהֶרֶן הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְקֹוֹק! לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדָּשׁ וְעִלְפָּנִי כִלְהֵעַם אֶכְבֵּד וַיִּדָּם אֱהֶרֶן:

ויקרא פרק טז

(א) וַיְדַבֵּר יְקֹוֹק אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֱהֶרֶן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי־יְקֹוֹק וַיָּמָתוּ: (ב) וַיֹּאמֶר יְקֹוֹק אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אֱהֶרֶן אַחִיךָ וְאֶל־בָּא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרֶכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפָּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאֹרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בְעֵינָי אֶרְאֶה עַל־הַכַּפָּרֶת: (ב) וְלָקַח מִלֵּא הַמִּחֶתֶת גֹּחַל אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְקֹוֹק וּמִלֵּא חֲפָנָיו קֶטֶרֶת סָמִים דָּקָה וְהֵבִיא מִבֵּית לְפָרֶכֶת: (ג) וַיִּתֵּן אֶת הַקֶּטֶרֶת עַל הָאֵשׁ לִפְנֵי יְקֹוֹק וְכֹסֶה עֵנַן הַקֶּטֶרֶת אֶת הַכַּפָּרֶת אֲשֶׁר עַל הַעֲדוּת וְלֹא יָמוּת: (ז) וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בָּאֱהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד צֵאתוֹ וְכֹפֵר בְּעֵדוֹ וּבְעֵדוֹ בֵּיתוֹ וּבְעֵדוֹ כָּל קֹהֶל יִשְׂרָאֵל:

משנה מסכת תמיד פרק ו ג] מי שזכה בקטרת היה נוטל את הבזך מתוך הכף ונותנו לאוהבו או לקרובו נתפזר ממנו לתוכו נותנו לו בחפניו [ומשתחוה ויוצא – רמב"ם] ומלמדים אותו הוי זהיר שמא תתחיל לפניך שלא תכזה התחיל מרדד ויוצא לא היה המקטיר מקטיר עד שהממונה אומר לו הקטר אם היה כהן גדול הממונה אומר אישי כהן גדול הקטר פרשו העם והקטיר והשתחוה ויצא:

ר' עובדיה מברטנורא מסכת תמיד פרק ו משנה ג : פרשו העם - כל הכהנים פורשים מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרת הקטורת, דכתיב (ויקרא טז) וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש, כל כפרה שנעשית בקודש, כל אדם לא יהיה באוהל מועד.

במדבר פרק טז

(א) וַיִּקַּח קָרַח בֶּן יֶצְהָר בֶּן קֵהֶת בֶּן לֹוי וְדָתָן וַאֲבִירָם בְּנֵי אֶלְיָאָב וְאוֹן בֶּן פֹּלֵת בְּנֵי רְאוּבֵן: (ב) וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאֹנָשִׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֵתִים נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שֵׁם: (ג) וַיִּקְהֲלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֱהֶרֶן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב לָכֵם כִּי כָל הָעֵדָה כָּל־כָּדָשִׁים וּבְתוֹכָם יְקֹוֹק וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קֹהֶל יְקֹוֹק: (ד) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל פָּנָיו: (ה) וַיְדַבֵּר אֶל קָרַח וְאֶל כָּל עֲדָתוֹ לֵאמֹר בְּקֶרֶת יָדַע יְקֹוֹק אֶת אֲשֶׁר לוֹ וְאֶת הַקְּדוֹשׁ וְהַקְּרִיב אֵלָיו וְאֶת אֲשֶׁר יִבְחַר בּוֹ יִקְרִיב אֵלָיו: (ו) זֹאת עָשׂוּ קָחוּ לָכֵם מִחֶתְתוֹת קָרַח וְכָל עֲדָתוֹ: (ז) וַתֵּנוּ בְּהֶן אֵשׁ וַיְשִׁימוּ עָלֶיהֶן קֶטֶרֶת לִפְנֵי יְקֹוֹק מִחֶר וְהִיא הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר יְקֹוֹק הוּא הַקְּדוֹשׁ רַב לָכֵם בְּנֵי לֹוי (טז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל קָרַח אֲתָה וְכָל עֲדָתְךָ הֵיוּ לִפְנֵי יְקֹוֹק אֲתָה וְהֵם וְאֱהֶרֶן מִחֶר: (יז) וַקְּחוּ אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וַיִּנְתְּתֶם עָלֵיהֶם קֶטֶרֶת וְהִקְרַבְתֶּם לִפְנֵי יְקֹוֹק אִישׁ מִחֶתְתּוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאֵתִים מִחֶתֶת וְאֲתָה וְאֱהֶרֶן אִישׁ מִחֶתְתּוֹ: (יח) וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וַיִּתְּנוּ עָלֵיהֶם אֵשׁ וַיְשִׁימוּ עָלֵיהֶם קֶטֶרֶת וַיַּעֲמִדוּ פֶתַח אֱהֶל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה וְאֱהֶרֶן: (יט) וַיִּקְהַל עָלֵיהֶם קָרַח אֶת כָּל הָעֵדָה אֶל פֶּתַח אֱהֶל מוֹעֵד וַיֵּרָא כְבוֹד יְקֹוֹק אֶל כָּל הָעֵדָה: (כ) וַיְדַבֵּר יְקֹוֹק אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֱהֶרֶן לֵאמֹר: (כא) הַבְּדִלוּ מֵתוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאֶכְלָה אֹתָם כְּרֹגַע: (כב) וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל בָּשָׂר הָאִישׁ אַחַד יַחְטֵא וְעַל כָּל הָעֵדָה תִּקְצַף: (כג) וְאֵשׁ יֵצֵא מֵאֵת יְקֹוֹק וַתֹּאכַל אֶת הַחֲמִשִּׁים וּמֵאֵתִים אִישׁ מִקְרִיבֵי הַקֶּטֶרֶת: פ

במדבר פרק יז

(א) וַיְדַבֵּר יְקֹוֹק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) אָמַר אֶל אֶלְעָזָר בֶּן אֱהֶרֶן הַלֵּהן וְגַרְם אֶת הַמִּחֶתֶת מִבֵּין הַשְּׂרֵפָה וְאֶת הָאֵשׁ זָרָה הֲלֵאָה כִּי קָדְשׁוֹ: (ג) אֶת מִחֶתְתוֹת הַחֲטָאִים הָאֵלֶּה בְּנִפְשֹׁתָם וְעִשׂוּ אֹתָם רִקְעֵי פָחִים צִפּוּי לְמִזְבֵּחַ כִּי הַקְּרִיבִים לִפְנֵי יְקֹוֹק וַיִּקְדְּשׁוּ וַיְהִיו לְאוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ד) וַיִּקַּח אֶלְעָזָר הַלֵּהן אֶת מִחֶתְתוֹת הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר הַקְּרִיבוּ הַשְּׂרֵפִים וַיִּרְקְעוּם צִפּוּי לְמִזְבֵּחַ: (ה) זָכְרוֹן לִבְנֵי

יִשְׂרָאֵל לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִקְרַב אִישׁ זֶר אֲשֶׁר לֹא מִזְרַע אֱהָרֹן הוּא לְהִקְטִיר קְטֹרֶת לִפְנֵי יְקֹוֹק וְלֹא יִהְיֶה כְּקֹרַח וְכַעֲדָתוֹ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְקֹוֹק בְּיַד מֹשֶׁה לוֹ: (ו) וַיִּלְנוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּחְרַת עַל מֹשֶׁה וְעַל אֱהָרֹן לֵאמֹר אַתֶּם הַמִּתְמָם אֶת עִם יְקֹוֹק: (ז) וַיְהִי בְּהִקְהֵל הָעֵדָה עַל מֹשֶׁה וְעַל אֱהָרֹן וַיִּפְּנוּ אֶל אֱהָל מוֹעֵד וְהָיָה כִּסֵּהוּ וְהָעֵנָן וַיֵּרָא כְבוֹד יְקֹוֹק: (ח) וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאֱהָרֹן אֶל פְּנֵי אֱהָל מוֹעֵד: (ט) וַיְדַבֵּר יְקֹוֹק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (י) הֲרָמוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאָכְלָה אֶתֶם כְּרָגַע וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם: (יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהָרֹן קַח אֶת הַמִּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת וְהוֹלֵךְ מִהֲרָה אֶל הָעֵדָה וְכַפֵּר עֲלֵיהֶם כִּי יָצָא הַקָּצֵף מִלִּפְנֵי יְקֹוֹק הַחַל הַנִּגְּף: (יב) וַיִּקַּח אֱהָרֹן כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיֵּרָץ אֶל תּוֹךְ הַקְּהָל וְהָיָה הַחַל הַנִּגְּף בְּעַם וַיִּתֵּן אֶת הַקְּטֹרֶת וַיִּכְפֹּר עַל הָעָם: (יג) וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמִּתִּים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר הַמִּגְפָּה: (יד) וַיְהִיו הַמִּתִּים בַּמִּגְפָּה אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף וַשְּׁבַע מֵאוֹת מִלִּבְד הַמִּתִּים עַל דִּבְרַ קְרַח: (טו) וַיָּשָׁב אֱהָרֹן אֶל מֹשֶׁה אֶל פֶּתַח אֱהָל מוֹעֵד וְהַמִּגְפָּה נִעְצְרָה: פ

תלמוד בבלי מסכת ערכין דף טז עמוד א

א"ר סימון אמר רבי יהושע בן לוי: שני דברים לא מצינו להם בקרבנות כפרה, בדבר אחר מצינו להם כפרה, שפיכות דמים ולשון הרע, שפיכות דמים בעגלה ערופה, ולשון הרע בקטרת, דתניא ר' חנינא: למדנו לקטרת שמכפרת, דכתיב: +במדבר י"ז+ ויתן את הקטרת ויכפר על העם, ותנא דבי רבי ישמעאל: על מה קטרת מכפרת? על לשון הרע, אמר הקב"ה: יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי. [רש"י: שבחשאי - קטורת נעשית בהיכל בחשאי כדתניא בפרק הוציאו לו במסכת יומא (דף מד) פורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה לשון הרע בחשאי הוא.]

ר' צדוק הכהן מלובלין - ליקוטי מאמרים עמוד קנא

ולכך בשעת המגפה בהולכת הקטורת אמר משה לאהרן כי הקטורת היא חיים כמו שאמרו בשבת (פ"ט א) ואף מלאך המות מסר לו דבר דהיינו קטורת שהוא ממש היפך ממלאך המות, וכמו ששמעתי דמסרו לו דבר דמלאכים היינו גילה לו מהותו וענינו וכשנודע לו עצם ענין המיתה נודע לו ענין החיים גם כן כי אין דבר נודע אלא בידיעת הפכו, וכמו באדם הראשון טרם שאכל מעץ הדעת ולא ידע מהו מות לא ידע גם כן מהו חיים אך כשנודע לו ענין המיתה נאמר פן ישלח ידו וגו' שנודע לו גם כן ענין החיים [וכן אליהו ממש היפך מלאך המות כדאיתא בבבא קמא (ס' ב) והיינו דהוא לא מת לכך הוא ממש הפכו, וזה שאמר (בבא מציעא ק"ד ב) ולא כהן הוא מר וכו' וכמו שאמרו (שמות רבה ה', י"ד) מה לכהן בבית הקברות כי הוא ממש ההיפך ולכך הוזהר הכהן על טומאת מת], וכן למשה על ידי מלאך המות נודע לו מהות החיות שידיעת ההפכים אחת, אך מכל מקום לא היה יכול לפעול רק על ידי אהרן כידוע בסוד אחד עשר סממני הקטורת שבהם כח אחד עשרה מדריגות דרע ומקטירים לריח ניחוח לה' יתברך והוא על ידי מדתו שאמרו אוהב שלום כידוע דזה היפך שורש הרע, כמו שמובא בריש ספרא דצניעותא (ח"ב קע"ו ב) דעד לא הוה מתקלא לא הוה אפין באפין ומלכין קדמאין מיתו וכו' פירוש פנים בפנים היינו דרך חיבה ורעות ודרך אחוריו הוא כאדם שנותן לשונאו כידוע, ורצה לומר שנותן השפעה שלא במתכוון וביחוד לזה כדרך שאמרו (כתובות ס"ז ב) ברבי אבא שצר מעות לאחוריו וכדרך שאמרו בפרק גיד הנשה (חולין צ"א א) מאחוריה אתא ונשייה שהוא לא הרגיש בדבר וכך כשאינו נותן ברצון טוב נותן דרך אחוריו כאילו הוא שלא מדעתו וידיעתו כלל: